

Barnkonventionen fyller 30 år

Titti Mattson; prof i offentlig rätt, juridiska fakulteten Lunds universitet

”Lika barn leka bäst men olika barn hittar på de bästa lekarna”

Även om hela BK blir lag den 1/1 2020 kan det vara viktigt att särskilt framhäva

Artikel 2 Lika rättigheter och värde.

Åtgärder ska vidtas för att skydda barn från diskriminering beroende på vårdnadshavares ställning, verksamhet eller uttryckta åsikter och tro. Detta innebär bland annat att det inte får finnas regionala skillnader för barn att få sina rättigheter tillgodosedda.

Artikel 3 Barnets bästa

Principen omfattar alla samhällsområden där barn kan vara berörda

Artikel 12 Barns delaktighet och inflytande

Barn har rätt att uttrycka sina åsikter och dessa ska tillmätas betydelse. Barn ges möjlighet att överklaga myndighetsbeslut genom att hänvisa till att man inte tagit hänsyn till barnkonventionen Barnets berättelse och dess subjektiva upplevelse ska väga tungt.

Barnkonventionen (BK) antogs av FN's generalförsamlingen 1989 och trädde ikraft 1990.

Sedan BK antagits har den ratificerats av världens alla länder utom USA

Sedan BK antogs har de nordiska länderna vid olika tidpunkter gjort BK till lag. Sist ut är Sverige där BK blir nationell lag 2020. Dock har flera artiklar i BK inkorporerats i svensk lagstiftning under åren som gått genom kravet att barnrättsperspektivet ska finnas med i all offentlig verksamhet.

Under de senaste 100 åren har samhällets synsätt på barn varierat. Från att inte ha sett barnets behov som säregna till att under 1970-talet ge barnens behov en betydande roll. Detta synsätt har ytterligare förändrats till att betona föräldrarnas rätt att besluta över sina barn bland annat över barnets religiösa tillhörighet. Föräldrarätt kontra barnets rätt är ett område där synsätt med tiden kommer att förändras. När BK nu blir lag sätts barnens rättigheter – barnens bästa och barnets delaktighet i fokus. Barnen har blivit **rättighetsbärare**. Barnets inställning ska tillmätas betydelse i förhållande till ålder och mognad. Denna princip gäller alla områden där barn blir berörda av åtgärder som vidtas. Barnrättslagen har därmed företräd framför olika förordningar och andra myndighetsföreskrifter om den inte redan är invävd i lagstiftningen.

Vad innebär det då att barnens blir rättighetsbärare?

Barnen ska alltid göras delaktiga i hela processen som leder fram till olika beslut. Detta gäller alla offentliga verksamheter; allt från översikts- och detaljplaner till beslut inom barn- och utbildningsområdet samt inom social sektor.

Delaktighet innebär att barn ska få information anpassad till ålder och mognad. Delaktighet innebär också att barnet ska få komma till tals i alla angelägenheter som rör barnet samt att barnet ska få påverka beslut.

Barnet har rätt att själv utforma sina åsikter i olika angelägenheter som rör barnet och även rätt att själv uttrycka dessa beroende på ålder och mognad. Barnet har rätt att välja en vuxen barnet känner förtroende för som talesperson när han eller hon inte själv kan ge uttryck för sin ståndpunkt. Viktigt att tänka på i detta sammanhang är att sluta vuxengissa och faktiskt våga fråga! Många verksamheter kan bara bli bättre när barn görs delaktiga i beslutsprocesser.

I ett antal skånska kommuner finns det i dag en eller flera barnrättsstrategier.

Barnens rätt är de vuxnas ansvar

vid tangentbordet

Maria Boström-Lambrén (S)

ordinarie ledamot KS